

37779

Štev. 18.

L. 1909.

GOSPODARSKA NAVODILA.

Izdaja in zalaga

c. kr. kmetijska družba kranjska v Ljubljani.

Cena 10 h.

Krmljenje z oljnimi tropinami.

Krmljenje je za uspeh živinoreje zelo pomembno. Ni enako, ali enoleten junček tehta 200 ali 300 kg, in tudi denarnica čuti razloček, če krava na leto daje po 1200 ali po 2000 l mleka, posebno tedaj, če so stroški za večji pridelek manjši kakor večji skupiček. Da imajo v Švici in na Zgornjem Bavarskem bolj rastno in bolj koščeno mlado živino, ni toliko vzrok samo pasma, kolikor boljše krmljenje. Zato tudi pravijo, da gre pasma skoz gobec, t. j., da najboljša pasma in živinorejska pravila nič ne veljajo, če živine ne krmimo prav.

Toda uspeh ni odvisen le od tega, koliko krme živina dobiva, marveč tudi od tega, kako je krma sestavljena. Večinoma nedostaja beljakovin in tolsče. Ko so umni živinorejci to spoznali, so si zelo uspešno pomagali s krmili, ki imajo mnogo beljakovin in tolsče v sebi; to so oljne tropine. Toda oljnih tropin je mnogo vrst, ki za naše razmere niso dobre.

Izmed dobrih oljnih tropin, kakršnih v sosednje dežele uvažajo vsako leto velike množine, naj omenim lanene in sezamove tropine.

Lanene tropine. Že zdavnaj znano, toda premalo uvaževano močno krmilo so lanene tropine. Veliko njihovo redilnost, okusnost in zdravlilnost pozna skoraj vsakdo, in vendar jih živinorejci pokrmijo le toliko, kolikor se jih izdeluje v deželi. To je pač zelo malo. Dobre lanene tropine imajo povprečno $2\frac{1}{2}$ krat toliko beljakovin in tolsče v sebi, kolikor jih imata oves in kornuza, 2 krat toliko, kakor pšenični in rženi otrobi,

3 krat toliko, kolikor dobro seno. Stanejo pa le po 19 h kilogram zmlete. Cena se seveda tudi ravna po oddaljenosti kraja, ker večja voznina podraži blago. Ta števila naj bi si vsak kmetovalec zapisal v pratiko ter naj bi jih vselej pogledal in primerjal, kadar mora kupiti krmil.

Koliko kmetovalcev daje teletom po odstavljenju napačno krmo! Koliko odstavljenih telet vsako leto pogine, koliko jih zaradi nedostatne krme slabo rase, da vedno ostanejo mršava! Kar se zamudi in zagreši v tem času, se pozneje ne da več nadomestiti in popraviti. Skoraj vsi živinorejci to vedo, drugače pa vendarle ne ravnaajo. Ta prilika je tudi najugodnejša za uspešno porabo lanenih tropin. Rabijo se najbolje na ta način, da se najprej ovlaži rezanica, na njo se pa potresejo lanene tropine z nekoliko drugih močnih krmil ter se vse skupaj dobro premeša. Z ozirom na starost in velikost telet se daje enemu po $\frac{1}{4}$ do $\frac{1}{2}$ kg, enoletnim po $\frac{1}{2}$ do 1 kg lanenih tropin na dan. Posebno dobro vplivajo lanene tropine na molzne krave, če jih dobivajo v pijači 14 dni pred otelitvijo in 14 dni po nji. Ta zelo okusna in lahko prebavna pijača tako krepi živali, da navadno lahko prestanejo otelitev, pa tudi pozneje ne zbole tako lahko (n. pr. za telečjo vročnico). Pa tudi sicer so lanene tropine zelo dobre za vse živali, če hočemo dobro storiti slabotnim, bolehnim in zdelanim živalim ter jih okrepiti. V tem oziru lanene tropine največ izdajo, če jih pokladamo dalj časa.

Sezamove tropine. To močno krmilo dobivajo, ko iz sezamove rastline („sesamum indicum“ in „sesamum orientale“) iztiskajo olje. Naša družba oddaja tudi te tropine, ki jih dobivajo iz najboljšega vzhodnoindijskega, oziroma jutrovega semena. Sezamove tropine imajo povprečno v sebi:

suhe snovi	89	%
in v tej:		
beljakovin	37	%
sirove tolšče	11	„
nedušičnatega izvlečka	23	„
sirove vlaknine	8.5	„
pepela	9.5	„

030017506

V belih sezamovih tropinah je sedaj navadno 50 % beljakovin in tolšče in se za toliko tudi jamči. Sezamove tropine so torej redilnejše in so laže prebavne kakor oljne tropine ter prav tako ugodno vplivajo, t. j. nimajo nikakih postranskih neugodnih učinkov. Posebno je treba opozoriti na veliko množino apna in fosforove kisline, ki je v teh tropinah in so vsled tega posebno dobre za mlado živino. Izborne so te tropine za pítance. Zdrobljene ali zmlete sezamove tropine se tudi lahko dajo konjem namesto ovsas in delavnim volom. Konjem se jih daje po 1 kg na dan, pomešanih z ovsom, s kakim drugim močnim krmilom ali z rezanico; zmes se nekoliko ovlaži. 1 kg tropin nadomesti 2½ kg ovsas. Volom se lahko dajo v poljubnih množinah, brez drugih močnih krmil, pomešane z rezanico. Končno so sezamove tropine prav dobra krma za molzne krave; daje se jim jih po 1 kg na dan zdrobljenih ali zmletih, ali pa pomešanih med druga primerna krmila, in ni se bati, da bi imele kake nepovoljne posledice. Nasprotno, redno krmljenje belih sezamovih tropin pomnožuje mlečnost, in le v tem slučaju, če so le preveč tega krmila pokladali, je bilo presno maslo nekoliko bolj mehko. Mi toplo priporočamo bele sezamove tropine našim živinorejcem, ker so redilnejše kakor lanene. Če teh tropin kako živinče prvi dan ne mara, to nič ne dé, čez par dni se že nanje navadi in jih potem hlastno žre.

Zelo važno pa je, da dobimo oljne tropine čiste, nepokvarjene in nepredrage.

Da je pričela družba oddajati tudi oljne tropine, ji je povod dejstvo, da se kaže z zboljšano živinorejo in s povzdigo mlekarstva večja potreba po močnih krmilih, izmed katerih pri nas z malo izjemo rabimo le otrobe. Visoka cena pri otrobih bi pa ne bila še tako hudo zlo, toda resnica je, da se pri nas proda največ ogrskih otrobov, ki večinoma niso pristni in imajo razne ničvredne primesi v sebi, zlasti zmlete riževe mekine. Taki otrobi največkrat niso niti 6 K vredni.

Izborna nadomestilo za otrobe je moka iz raznih tropin. V krmilih je največ vredna dušičnata snov, ki

jo imenujemo beljakovino; od nje je zavisna tečnost in cena posameznih krmil.

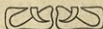
Debeli, pristni pšenični otrobi imajo v
sebi 13 $\frac{1}{2}$ % beljakovin in 3 $\frac{1}{2}$ % tolšče,
zmlete lanene
tropine 28 $\frac{1}{2}$ % " " 10 $\frac{3}{4}$ % "

Iz tega je razvidno, da so zmlete tropine več
kakor še enkrat toliko vredne kakor otrobi; vrhutega
pa silno vplivajo na zdravje, hitro rast in debelenje
ter na mlečnost živine; poleg tega stanejo danes skoraj
toliko kakor otrobi. $\frac{1}{2}$ kg zmletih tropin zaleže več
kakor 1 kg otrobov, stane pa manj.

Odslej bo imela družba oljne tropine vedno v zalogi.

100 kg lanenih tropin stane sedaj 19 K, sezamovih pa 17 K 50 h.

Tropine so v vrečah po 50 kg in se naročila sprejemajo le na cele vreče. Cene veljajo za blago, postavljeno na ljubljanski kolodvor, ali za blago v družbenem skladišču.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

C00155

00000412813